

Narodna tiskarnica Ljudevita Gaja Virtualna izložba

Deveti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata
Zagreb, 9. i 10. svibnja 2019.

Dubravka Petek
Marija Pipp
Knjižnice grada Zagreba - Gradska knjižnica

- Izložba građe iz fonda Gradske knjižnice održana u Zagrebu od 18. siječnja do 23. veljače 2019. godine
- 72 jedinice izvorne građe
- pet izložbenih panoa s presnimkama odabrane građe i popratnim tekstovima

Polazište

- Djelatnost Narodne tiskarnice Ljudevita Gaja prepoznata je kao prijelomna točka u razvitku zagrebačkog tiskarstva i nakladništva
- Knjige i tiskopisi iz fonda Gradske knjižnice u Zagrebu prepoznati kao vrijedna kulturna baština
- Identificirano približno 255 naslova u fondu zbirki Gradske knjižnice

Izbor teme

- Knjige i tiskopisi kod kojih Narodna tiskarnica Ljudevita Gaja nastupa kao nakladnik
- Knjige i tiskopisi koji su otisnuti u Narodnoj tiskarnici Ljudevita Gaja – tiskara kao proizvođač
- Gore navedeni kriteriji, uz dodane elemente: tintne pečate osoba ili ustanova važnih za grad Zagreb, Gradsku knjižnicu ili sveukupnu hrvatsku kulturu

Kriterij odabira

- Uvidom u konkretnu građu identificirano je više od pet različitih naziva tiskare Ljudevita Gaja (hrvatskih i latinskih), koja djeluje i kao nakladnik i kao tiskara
- Za naslov je odabran naziv koji najbolje izražava sveukupnu ulogu i značenje nakladničke i tiskarske djelatnosti Ljudevita Gaja

Izbor naslova

- Izložba je osmišljena tako da okuplja građu u sadržajne cjeline koje najbolje ilustriraju nakladničku i tiskarsku djelatnost Gajeve tiskare
- Cjeline daju i presjek djelovanja ilirskog pokreta, kojemu Gajeva nakladnička i tiskarska djelatnost predstavlja svojevrsnu „platformu” za postizanje strateških kulturnih i političkih ciljeva

Izložbene cjeline

- Fizička izložba predstavila je veći broj jedinica građe nego virtualna
- Virtualna izložba predstavlja manji broj naslova, ali omogućuje **pregledavanje digitaliziranih djela u cijelosti putem ugrađenih poveznica na Digitalne zbirke Knjižnica grada Zagreba**

Izložba izvorne građe - virtualna izložba : usporedba

- **Popularizacija baštine:** virtualna izložba osmišljena je kao sadržajna cjelina koja presnimkama izvorne građe, popratnim tekstovima i vezom s Digitalnim zbirkama nastoji široj javnosti približiti jedan segment zagrebačke i hrvatske kulturne baštine smještajući ga u odgovarajući kontekst
- **Edukacija:** u digitalnom mediju, riječju, slikom i cjelovitim digitaliziranim knjigama, građani se mogu informirati o dijelu svojega kulturnog identiteta
- Predstavljanje baštinskog fonda Gradske knjižnice u Zagrebu

Cilj virtualne izložbe

- Izložba je koncipirana tako da se može kontinuirano nadopunjavati novom digitaliziranom građom u skladu s tijekom digitalizacije

Perspektiva

- Besplatan CMS sustav WordPress
- Jednostavnost korištenja i prilagodbe
- Smješten na serveru Knjižnica grada Zagreba
- Domena Knjižnica grada Zagreba
- Korištenje dodataka (pluginova) za izradu Galerije

Izrada virtualne izložbe

- Nakladnička i tiskarska djelatnost Ljudevita Gaja ostavila nam je u popudbinu djela koja uspostavljaju vezu s baštinom prije devetnaestog stoljeća: književnom, jezičnom, likovnom, graditeljskom i ustavno-pravnom baština
- Ta je djelatnost ostavila tiskana djela koja su i sama po sebi nama danas baština
- U svrhu očuvanja naslijeđene baštine i njezina širenja prenosimo je u novi, digitalni medij te je činimo mrežno dostupnom

Zaključak

VIRTUALNA IZLOŽBA

URL: <http://virtualno.kgz.hr/>

- Autorica: Dubravka Petek (konceptcija, tekstovi, izbor građe, sadržajne cjeline)
 - Grafičko i likovno oblikovanje izložbenih plakata: Marija Pipp
 - Prilagodba izložbe za digitalni medij: Marija Pipp
 - Izbor građe unutar Digitalnih zbirke i tekstovi uz digitalizirane jedinice: Željko Vegh i Dubravka Petek
 - Fond: zbirke Zagrabiansia, Rara i Zaštićeni fond Gradske knjižnice
-

PORTAL VIRTUALNIH IZLOŽBI

URL:

<http://www.kgz.hr/hr/virtualne-izlozbe/1638>

Virtualne izložbe

Virtualno razgledavanje izložbi ▶

Vrijedna građa i zanimljive teme, najčešće povezane s objelnicama znamenitih književnika, umjetnika, znanstvenika te događaja, predstavljaju se u obliku tematskih izložbi već dugi niz godina u prostorima Knjižnica grada Zagreba. Prilikom izrade izložbi koristi se građa koja se digitalizira, obrađuje i prezentira na posterima. Zahvaljujući digitalnom sadržaju koji je tom prilikom nastao, pojavila se mogućnost predstavljanja građe ne samo u prostorima knjižnice već i u virtualnom prostoru weba, čime su sadržaji postali dostupni široj zajednici, a ne samo posjetiteljima knjižnice. Virtualne izložbe su postavljene unutar digitalne knjižnice na novim stranicama Knjižnica grada Zagreba.

Virtualna izložba *Narodna tiskarnica Ljudevita Gaja* priređena je na temelju izložbe održane u auli Gradske knjižnice u Zagrebu od 18. siječnja do 23. veljače 2019. godine. Na izložbi su bile postavljene 72 jedinice građe objavljene u nakladi Ljudevita Gaja III otisnute u njegovoj tiskari te pet izložbenih panoa s presnimkama odabrane građe i popratnim tekstovima. Tom izložbom Gradska knjižnica predstavila je izbor iz svojeg fonda, u kojem se čuva približno 255 naslova objavljenih u nakladi Ljudevita Gaja III otisnutih u njegovoj tiskari. Virtualna izložba predstavlja samo manji dio građe koja je bila izložena u vitrinama, ali, za razliku od fizičke izložbe,

obuhvaća i onu građu koja je zastupljena u Digitalnim zbirkama Knjižnica grada Zagreba na portalu Digitalizirana zagrebačka baština.

Ta se građa putem ugrađenih poveznica može u cijelosti pregledavati u digitalnom obliku.

Virtualna izložba koncipirana je tako da će i ubuduće pratiti proces digitalizacije građe i popunjavati se novim digitalnim presnimkama. Na taj način Gradska knjižnica nastavlja sustavno predstavljati svoj baštinski fond ispunjavajući ujedno i edukativnu funkciju približavanja tiskane kulturne baštine u novom mediju, kroz sadržajno osmišljenu cjelinu.

Virtualno izdanje izložbe koja je u povodu 100. obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša održana u auli Gradske knjižnice (17. ožujka - 4. travnja 2014.).

Izložba je koncipirana kao svojevrsni putokaz koji kroz zaokružene tematske cjeline nastoji čitateljima približiti opus Antuna Gustava Matoša. Izabranim citatima iz njegovih djela, informativnim popratnim tekstovima te presnimkama građe i drugim ilustrativnim materijalom,

stavljen je naglasak na ključne momente Matoševa životopisa te na njegov krucijalni doprinos estetskim, stilističkim i poetološkim standardima hrvatske književnosti.

Poseban naglasak stavili smo na njegovu vezanost uz Zagreb te na petogodišnji boravak u Parizu prigodom Svjetske izložbe 1900. godine, za koju je imao akreditaciju kao izvijestitelj Bosanskog paviljona. To je razdoblje bitno utjecalo na formiranje njegovih estetskih i književnih nazora, koje je implementirao u svoj književni, ali i kritički rad, posebice u onaj dio opusa kojim djeluje na formiranje svijesti hrvatske kulturne javnosti o secesijskim i modernističkim strujanjima u likovnim i drugim umjetnostima. Izložbu zaključuje cjelina posvećena njegovu latentnom, ali trajnom osjećaju blizine "sjene", prolaznosti, kojom je obilježen čovjekov zemaljski život, a koja je posebice odredila Matoševu sudbinu zbog dugotrajnog i neumoljivog približavanja bolesti i, konačno, prerane smrti koja ga je sustigla u 41. godini života.

Virtualno izdanje je za *Mjesec hrvatske knjige*, s obzirom na njegovu ovogodišnju temu, LJUBAV, prošireno kratkim ogledom (D. P.) koji promišlja Matoševe sonete u svjetlu europske tradicije trubadurske lirike, ali i filozofskoga odnosa prema enigmatičnom erosu / filie i thanatosu. U tom smislu dodan je i kratki izbor Matoševih pjesama koje ilustriraju ovu temu.

U pripremi virtualne izložbe korištena je izvorna građa Gradske knjižnice: zbirke Zagreblenski i zaštićenog fonda. Izvornici portretnih fotografija Antuna Gustava Matoša pohranjeni su u HAZU (Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe - Odsjek za povijest hrvatske književnosti - Književna ostavština Antuna Gustava Matoša). Za digitalne presnimke zahvaljujemo Zakladi Antuna Gustava Matoša i Društvu Antuna Gustava Matoša u Tovarniku.

Zbirka Zagreblenski čuva primjerke prvih izdanja svih knjiga koje je Matoš objavio za života, uključujući i prvo izdanje *Novog hrvata* (1900.) s Matoševim vlastoručnim potpisom i posvetom njegovom dobrotovoru Kosti Hrdmanu, uredniku sarajevskog časopisa *Nada*.

Željeli bismo da ovaj skromni doprinos prenese na čitatelje makar mali dio ljubavi prema Matoševu književnom i esejističkom djelu i entuzijazma s kojim je priređivačica izložbe uvijek iznova prolazila kroz pisanu riječ "Rabbi" Antuna Gustava Matoša i njezinu magijsku auru.

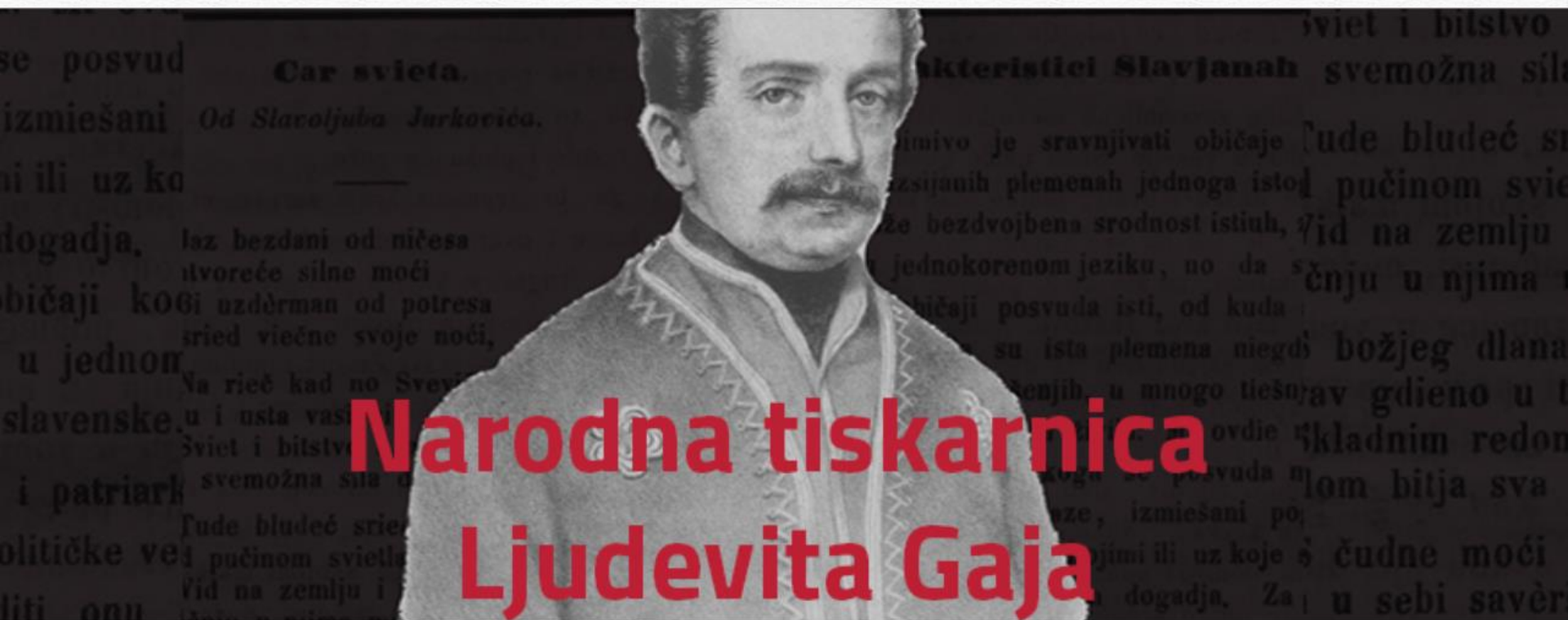
Autorica izložbe je Dubravka Petek, postere i virtualnu izložbu je likovno i grafički oblikovala Ismena Melc.

DIGITALNE ZBIRKE KGZ-a

URL:

<https://digitalnezbirke.kgz.hr/>

Narodna tiskarnica Ljudevita Gaja

NASLOVNA

NARODNA TISKARNICA

NOVINE I ČASOPISI

KNJIŽEVNI ALMANASI

BISKUPIJA ▾

PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾

SUVREMENICI ▾

KAZALIŠTE ▾

Virtualna izložba *Narodna tiskarnica Ljudevita Gaja* priređena je na temelju izložbe održane u auli Gradske knjižnice u Zagrebu od 18. siječnja do 23. veljače 2019. godine. Na izložbi su bile postavljene 72 jedinice građe objavljene u nakladi Ljudevita Gaja ili otisnute u njegovoj tiskari te pet izložbenih panoa s presnimkama odabrane građe i popratnim tekstovima.

Tom izložbom Gradska knjižnica predstavila je izbor iz svojeg fonda, u kojem se čuva približno 255 naslova objavljenih u nakladi Ljudevita Gaja ili otisnutih u njegovoj tiskari.

Virtualna izložba predstavlja samo manji dio građe koja je bila izložena u vitrinama, ali, za razliku od fizičke izložbe, obuhvaća i onu građu koja je zastupljena u Digitalnim zbirkama Knjižnica grada Zagreba na portalu *Digitalizirana zagrebačka baština*.

Ta se građa putem ugrađenih poveznica može u cijelosti pregledavati u digitalnom obliku.

Virtualna izložba koncipirana je tako da će i ubuduće pratiti proces digitalizacije građe i popunjavati se novim digitalnim presnimkama.

Na taj način Gradska knjižnica nastavlja sustavno predstavljati svoj baštinski fond ispunjavajući ujedno i edukativnu funkciju približavanja tiskane kulturne baštine u novom mediju, kroz sadržajno osmišljenu cjelinu.

Koncepcija, tekstovi i izbor građe: Dubravka Petek

Oblikovanje virtualne izložbe: Marija Pipp

Izbor građe unutar Digitalnih zbirki Knjižnica grada Zagreba: Željko Vegh i Dubravka Petek

Literatura:

Deželić, Velimir, st. Dr. Ljudevit Gaj. Zagreb : Tisak Antuna Scholza, 1910.

Grlović, Milan. Album zaslužnih Hrvata XIX. stoljeća : sto i pedeset životopisa, slika i vlastoručnih podpisa / sakupio, popunio i napisao Milan Grlović ; slike crtao Stjepan Kovačević. Zagreb : Naklada i tisak Matičevog litografskog zavoda, 1898.-1900.

Ježić, Slavko. Hrvatski preporod u prvoj polovini XIX. stoljeća : poviestni pregled i dokumenti. Zagreb : Društvo hrvatskih srednjoškolskih profesora, 1944.

Klaić, Vjekoslav. Knjižarstvo u Hrvata : studija o izdavanju i širenju hrvatske knjige : sa deset ilustracija. Zagreb : St. Kugli, 1922.

Lugarić, Ivan. Dr. Ljudevit Gaj. Sisak : Tisak i naklada knjižare Janka Dujaka, 1909.

Ortner, Stjepan. Dr Ljudevit Gaj : prvi hrvatski bibliofil : (obljetnica k tridesetoj godišnjici njegove smrti) : predavanje držano dne 25. travnja 1902. prigodom proslave tridesete godišnjice smrti Dra. Ljudevita Gaja u dvorani "Matice hrvatske". Zagreb : Tisak F. Bogovića, 1902.

Ortner, Stjepan. Ljudevit Gaj : 1809-1909 : u spomen proslave stogodišnjice njegova rođenja : sa 16 slika. Zagreb : Knjižara kluba Ćirilo-Methodskih zidara, 1909.

Oštrić, Vlado. Tipografi u Gajevoj tiskari i njihova aktivnost od 1838. do 1872. // Kaj : časopis za kulturu i prosvjetu, God. 5, listopad 1972., br. 10 Str. 33 – 55.

Perušić, Mladen. Gajeva kuća u Gospodskoj ulici 38 : Palača Erdödy-Kegleviću Ćirilometodskoj 4. // Zagreb moj grad, God.7 (2013), br. 46

Narodna tiskarnica

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE ▾](#)

Narodna tiskarnica

Ljudevit Gaj (Krapina, 8. VII. 1809 – Zagreb, 20. IV. 1872) vodeća osobnost Hrvatskoga narodnog preporoda, književnik, publicist i jezikoslovac, odrastao u obitelji u kojoj se govorio njemački jezik, ali se njegovao i hrvatski kajkavski govor – legitimni jezik pisane književnosti u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i razgovorni jezik hrvatskog naroda na tom području. Gimnaziju je pohađao u rodnoj Krapini, Varaždinu i u Karlovcu. 1826. godine upisao je studij filozofije u Beču i nastavio ga u Grazu, a 1829. upisao se na pravo u Pešti. Početkom 1832. dolazi u Zagreb, gdje radi u pravnoj struci. 1834. godine stekao je doktorat iz filozofije na sveučilištu u Leipzigu. Dobivši 1834. odobrenje, 1835. počeo izdavati *Novine horvatzke* s tjednim književnim prilogom *Danicza horvatzka, slavonszka y dalmatinzka* i otada se potpuno posvetio narodnomu preporodu.

Gaj je 1832. u Zagrebu okupio skupinu mladih ljudi, kojoj se od starijih pridružio grof Janko Drašković, koja je počela planirati kulturno, znanstveno, prosvjetno i gospodarsko uzdizanje Hrvatske po uzoru na razvijenije europske zemlje. Tako je nastao *Ilirski pokret* s programom kulturnoga povezivanja južnih Slavena te političkoga i teritorijalnog ujedinjavanja hrvatskih zemalja Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije na temelju povijesnih municipalnih prava.

Za širenje pokreta Gaju su služile ponajprije njegova tiskara, osnovana 1838., *Novine horvatzke i Danicza*. Svoj je program najjasnije izlagao u proglasima uoči svakoga godišta Danice.

1830. objavio je u Budimu na hrvatskom kajkavskom i njemačkom jeziku *Kratku osnovu horvatsko-slavenskoga pravopisa* (Budim, tiskarnica Kraljevskog Vseučilišta, 1830.). Ta se knjižica (27 stranica) uzima kao početak *Hrvatskog narodnog preporoda*. Imala je dalekosežne posljedice za uspostavu hrvatskoga pravopisa i za

Novine i časopisi

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE ▾](#)

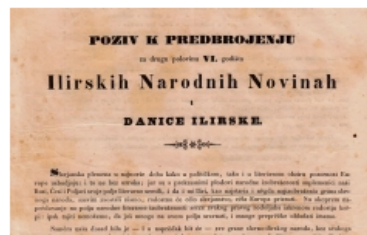
Novine i časopisi

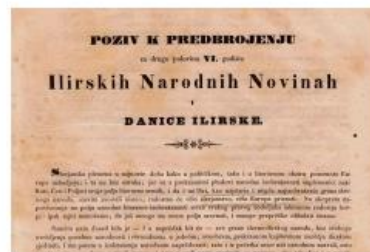
“Gajevim novinama zbilježen je u povijesti hrvatskoga naroda najvažniji čas života. Nikada nije hrvatski narod slavio veće pobjede, nikad ljepšeg dana, nego kad je ustao iz stoljetne grobnice i javio novinama svijetu: Evo i nas.

Pomislite kako je bilo u Zagrebu. Ljudi govore po ulicama, u gostionama, u društvu među sobom njemački. To su slobodni građani grada Zagreba, njihove žene i kćeri. Tim jezikom govore i gospoda velikaši i plemići. Sam jadni seljak govori svojim hrvatskim jezikom. On ga se ne stidi i ne odriče. U saboru se govori mrtvi latinski jezik. [...] U Zagrebu nema još hrvatskih novina, već izlaze samo njemačke novine. [...] Sve je to gledao mladi i pametni Hrvat Ljudevit Gaj. [...] Bez novina je narod mrtav, nitko od njega glasa nema, mora patiti i trpjeti, jer tko će mu pomoći, kad nitko ne zna, da mu je zlo.

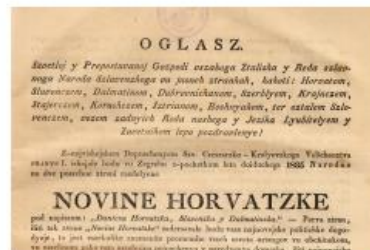
– Novine moramo imati, rekao je Gaj. Što je rekao, to je on znao i izvršiti.”

Ortner, Stjepan. Ljudevit Gaj : 1809-1909 : u spomen proslave stogodišnjice njegova rođenja : sa 16 slika. Zagreb : Knjižara kluba Čirilo-Methodskih zidara, 1909.

Gaj, Ljudevit. Poziv k predbrojenju za drugu polovinu VI. godišta Ilirskih Narodnih Novinah i Danice ilirske. Zagreb : [s. n.] 1840.

Gaj, Ljudevit. Oglas Narodnih ilirskih novinah i Danice ilirske. Zagreb : 1840.

Prvi broj **Novina horvatzkih**, tiskan u tiskari Franje Župana, izašao je 6. siječnja 1835. Tjedni prilog novina **Danicza horvatzka, slavonszka y dalmatinzka** objavljivala je političke vijesti, bilješke o povijesnim događajima i razne oglede, promicala domoljubne ideje, da bi kasnije počela objavljivati i književne priloge. Već u petom broju objavljena je Gajeva budnica **Horvatov szloga**, koja počinje stihovima **“Josh Horvatzka ni propala, /Dok mi szivimo”**. U Danici je, među ostalim, objavljena i pjesma Antuna Mihanovića **Lijepa naša domovino**, koja je kasnije postala hrvatska himna, te pjesme bana Josipa Jelačića.

Književni almanasi

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE ▾](#)

Književni almanasi

Književni almanasi

Ugrađena
poveznica na
Digitalne zbirke

Iskra : zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah

U Zagrebu : izdao Ivan Havliček, 1846.

U fondu Gradske knjižnice u Zagrebu čuvaju se dva primjerka. Jedan od njih na predlistu ima rukopisnu posvetu Dr. Ljudevita Ožegovića. Barun Ljudevit Ožegović sin je istaknutog pripadnika ilirskog pokreta Metela Ožegovića.

Leptir : zabavnik za godinu 1859.-1862.

Izdao Ljudevit Vukotinović.

U Zagrebu : Tiskom Narod. tiskarne dra. Ljudevita Gaja

PRIKAZ UNUTAR DIGITALNIH ZBIRKI KGZ-a

Iskra : zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah ⓘ

Ostali autori [Demeter, Dimitrija \(21. 07. 1811.–24. 06. 1872.\)](#) ⓘ • [Havliček, Ivan \(1810–1863\)](#) ⓘ

Izdanje [Elektroničko izd. izvornika objavljenog 1842.](#)

Nakladnik [Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2013](#)

Nakladnički niz [Ilirci](#) ⓘ • [Digitalizirana zagrebačka baština](#) ⓘ

Napomena o izvoru naslova [Stv. nasl. s naslovnice.](#)

Napomena [Korisnička kopija u mrežnoj verziji.](#) • [Urednik Dimitrije Demeter, izdao i uredio Ivan Havliček.](#) • [Sadržaj: Pleme grofovah Oršićah / Ivan Kukuljević Sakcinski. Soneti / Stanko Vraz. Iz dopisa dviju priateljah / Ljudevit Vukotinić. Pjesme / Ognjoslav Ostrožinski. Otac i Sin. Čerta iz petnaestoga stoljetja / D. Demeter. Pesme / Mirko Bogović. Smert Čengić-age / Ivan Mažuranić. Jedna noć. Izvorna povetica / D. Demeter.](#)

Kratki sadržaj [Almanah "Iskra" izlazio je tri godine: 1844., 1845. i 1846., a izdavač je bio trgovac Ivan Havliček \(Zagreb, 1810. - Zagreb, 1863.\), pristalica Hrvatskog narodnog preporoda. Treće godište almanaha, posvećeno grofu Jurju Oršiću Slavetićkomu, najznačajnije je stoga, jer je u njemu prvi put objavljen spjev Ivana Mažuranića "Smert Čengić-age", djelo koje je Mažuranić napisao na temelju događaja koji se zbio 1840. godine i o kome su opširno pisale tadašnje hrvatske novine. Te su godine poznatog turskog vojskovođu, koji je u bitci na Grahovu 1836. potukao Crnogorce, kada je poginulo i nekoliko članova crnogorske vladalačke kuće Petrović, Crnogorci namamili u Mljetičak, u kojemu je Smail-aga imao imanje i gdje je trebao pokupiti zaostali harač, te ga iz zasjede ubili. Mažuranić je događaj upotrijebio da pjesnički izrazi stradanje hrvatskog naroda pod turskom vlašću, herojsko držanje naroda i vjeru naroda u pobjedu nad silnikom.](#)

Vrsta datoteke [Korisnička kopija; razlučljivost 400 dpi u formatu JPG \(141 MB\).](#) • [Digitalna matrica; izvornik digitaliziran u razlučljivosti 400 dpi u formatu TIFF \(12.5 GB\); skenirano prema standardu Kodak Q13 color separation guide and gray scale.](#)

Zahtjevi sustava [Microsoft Silverlight.](#)

Jezik [hrvatski](#) ⓘ

Reprodukcija publikacije [Iskra : zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah. U Zagrebu, 1846.](#)

Standardni broj [ISBN 978-953-337-020-0](#)

ZaKi ident [11016907](#)

Baza [Digitalne zbirke](#)

■ [Sadržaj \(pregled\) \(8\)](#)

<https://digitalnezbirke.kgz.hr/?object=info&id=18524>

i Iskra : zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah

#	Poglavlje	Naslov	Autor
1.		Pleme grofova Oršićah	od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga
2.		Soneti	od Stanka Vraza
3.		Iz dopisa dviuh prijateljah	od Ljudevita Vukotinovića
4.		Piesme	od Ognjoslava Ostrožinskoga
5.		Otac i sin : čerta iz petnaestog stolětja	od D. Demetra
6.		Pěsme : (ulomci iz veće zbirke pěsmah od god. 1841.)	od Mirka Bogovića
7.		Smert Čengić-age	od Ivana Mažuranića
8.		Jedna noć : izvorna pověstica	od Dimitrie Demetra
#	Poglavlje	Naslov	Autor

PRIKAZ UNUTAR GALERIJE

Leptir : zabavnik za godinu 1859.-1862. Izdao Ljudevit Vukotinović. U Zagrebu : Tiskom Narod. tiskarne dra. Ljudevita Gaja

U Zagrebu : Tiskom Narod. tiskarne dra. Ljudevita Gaja

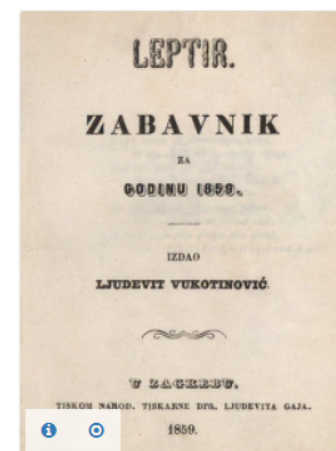
Leptir : zabavnik za godinu... / uredio Ljudevit Vukotinić

Ostali autori	Vukotinić, Ljudevit (13. 01. 1813–17. 03. 1893) ▼
Izdanje	Elektroničko izd. izvornika koji je izlazio od 1859. -1862.
Nakladnik	Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2013
Nakladnički niz	Ilirci ▼ • Digitalizirana zagrebačka baština ▼
Napomena o izvoru naslova	Stv. nasl. s naslovnice
Napomena	Korisnička kopija u mrežnoj verziji
Kratki sadržaj	Almanah "Leptir" izašao je za god. 1859., 1860., 1861. i 1862., prva tri godišta uređivao je Ljudevit Vukotinić, a zadnje godišće Stjepko Ljuboje Lopašić. U almanahu su pjesme i pripovijetke objavljivali poznati ilirci Ljudevit Vukotinić, Ivan Kukuljević Sakcinski, književnica Dragojla Jarnević i Petar Preradović, čiju pjesmu "Prvi ljudi", objavljenu u zadnjem godištu, u kojem prve pjesme obja
Vrsta datoteke	Korisnička kopija; razlučljivost 400 dpi u formatu JPG (655 MB) ; Digitalna matrica; izvornik digitaliziran u razlučljivosti 400 dpi u formatu TIFF (55.8 GB); skenirano prema standardu Kodak Q13 color separation guide and gray scale
Zahjevi sustava	Microsoft Silverlight
Jezik	hrvatski ▼
Reprodukcija publikacije	Leptir : zabavnik za godinu...(Zagreb, 1859.-1862.)
Standardni broj	ISSN 1849-2053
ZaKi ident	11016911

Baza Digitalne zbirke

 [Sadržaj \(pregled\) \(128\)](#)

 <https://digitalnezbirke.kgz.hr/?object=info&id=18528>

Biskupija

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE](#)[JURAJ HAULIK](#)[PAVAO ŠTOOS](#)

Biskupija

Osim što je svojom tiskarskom i nakladničkom djelatnošću dao golem doprinos ilirskom pokretu, uspostavi hrvatskog književnog jezika i objavljivanju hrvatske književnosti i hrvatske knjige općenito, Ljudevit Gaj nastavio je i tradiciju dotadašnjih zagrebačkih tiskara koji su djelovali u uskoj suradnji sa Zagrebačkom biskupijom. Usto je i sam biskup, kasnije i nadbiskup, Juraj Haulik bio sklon ilirskom pokretu, kao i brojni svećenici zagrebačkoga Kaptola.

Juraj Haulik

Zagrebački biskup, potom nadbiskup, a naposljetku i kardinal Juraj de Várallya Haulik, rodio se u Trnavi (Slovačka) 20. travnja 1788. godine. Kao čovjek bečkog dvora, imenovan je 1. srpnja 1832. velikim prepozitom zagrebačkog Kaptola, a zagrebačkim biskupom 8. svibnja 1837. Svečana instalacija održana je u Zagrebu 8. siječnja 1838. godine. Ubrzo se aktivno uključuje i u politički život. Pripadao je struji bana Josipa Jelačića. Svojim zalaganjem pripomogao je da se 1837. udovolji Gajevoj molbi za otvaranje tiskare. 1842. povjerljivom okružnicom pozvao je svećenstvo da utječe na niže plemstvo u korist ilirske stranke. Početkom 1849. pokrenuo je **Katolički list zagrebački** kao organ katoličke obnove i obrane integriteta crkve pred naletom liberalnih i radikalnih struja koje su zahvatile i svećenstvo. 1852. godine zagrebačka je biskupija uzvišena na nadbiskupiju, a biskup Haulik ustoličen je za nadbiskupa. Kad je Zagrebačka nadbiskupija nakon sklopljenog konkordata zadobila punu neovisnost, nadbiskup Haulik imenovan je 1856. godine krunskim kardinalom. Umro je 11. svibnja i pokopan u sjevernoj lađi Katedrale uz oltar sv. Ladislava.

Nj. excellencii preuzvišenomu, preosvetjenomu i prečastnomu gospodinu Juraju Hauliku, Božjom i apostolskom milostju biskupu zagrebskomu...svojemu najmilieumu otcu, prigodom sretnoga iz Beča u Zagreb dana 1. lipnja 1838. Povratka spěva radujuća se duhovna sěmenišna mladež

U Zagrebu : Tiskom k. p. ilir. narod. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1838.

Pavao Štoos

Hrvatski književnik i preporoditelj (Dubravica kraj Klanjca, 10. XII. 1806. – Pokupsko, 30. III. 1862.). U Zagrebu je završio bogosloviju te radio kao tajnik biskupa Jurja Haulika, a od 1842. bio je župnik u Pokupskom. U književnosti se javio stihovima na latinskom (jedan je od najplodnijih latinskih prigodničara u hrvatskoj književnosti XIX. st.) i kajkavskom. Zapamćen je po elegiji Kip domovine vu početku leta 1831, koju je objavio kao student 1831. pod naslovom Nut! Novo leto! Mati – sin – zorja!. U kajkavskim stihovima oplakuje onarodživanje Hrvata od svojega jezika, koji su pripadnici ilirskog pokreta shvaćali kao bitnu odrednicu hrvatskog nacionalnog identiteta. Tiskao je i lamentacijsku pjesmu Glas kričećega vu pustini (1833.), pjesme u čast bana Jelačića, Ljudevita Gaja i Janka Draškovića te govor u čast Ivana Gundulića – Govor prigodom dvestoljetne uspomene najglasovitiega ilirskoga pjesnika Ivana Gundulića, vlastelina Dubrovačkoga, deržan u cerkvi sv. Katarine u Zagrebu dana 20. prosinca 1838. od Pavla Stoosa ... koj istog' poklanja priateljem domorodstva. Zagreb : iz k. p. Ilirske tiskarne dra. Ljudevita Gaja, 1839. Iako je u glazbi bio tek amater, štoos je skladao nekoliko svjetovnih napjeva i veći broj crkvenih pjesama. Godine 1858. izdao je u Zagrebu pjesmaricu Kitice crkvenih pjesamah s napjevi s 13 vlastitih melodija uz orguljsku pratnju, a kao njezin predgovor uvrstio je svoj tekst O crkvenom pjevanju, objavljen 1857. Franjo Ksaver Kuhač u Štoosovim je napjevima uočio srodnost s nekim karakteristikama hrvatske tradicijske glazbe.

Pavao Štoos: Kip domovine vu početku leta 1831.

Pretprepородna književnost

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE ▾](#)[IVAN GUNDULIĆ](#)[STARI ILIRSKI PJESNICI](#)

Pretprepородna književnost

Na poticaj grofa Janka Draškovića, 22. kolovoza 1838., Vjekoslava Babukića i župnika Stjepana Pogledića, u Zagrebu je osnovana **ilirska čitaonica**.

Prvi predsjednik Čitaonice bio je grof Janko Drašković, a prvi tajnik Vjekoslav Babukić.

U okrilju Čitaonice rađa se i **Matica ilirska**. Uz nju osnovan je i fond za njezin razvitak, tzv. Glavnica. Matica ilirska kasnije postaje **Maticom hrvatskom**. Prihodima Glavnice tiskaju se knjige starih hrvatskih pisaca ("ilirskih klasika"), osobito dubrovačkih, ali i djela suvremenih hrvatskih autora. Dubrovačka književna baštine u središtu je pozornosti pripadnika ilirskog pokreta kao temelj za uspostavu jezičnog standarda i nacionalnog književnog kanona. . Događaj

Ivan Gundulić

Ivana Gundulića *Osman* : u dvadeset pievanjah : sa slikom pjesnika i riečnikom.

U Zagrebu : Tiskom kr. povl. h. s. d. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1844. – [520] str., [1] list sa slikom autora ; 21 cm. – (Djela Ivana Gundulića ; knj. 1)

Prištampani rad uz izdanje Gundulićeva *Osmana* iz 1844.

Iz impresuma se vidi izdanje i tiskara, a sam sadržaj svojevrsni je programski tekst kojim *Matica* izvješćuje o ulozi izdavačke djelatnosti i značenju objavljivanja djela hrvatskih pisaca.

Stari ilirski pjesnici

Hanibala Lucića Hvaranina Skladanja : pisana 1495-1525 / s predgovorom i rečnikom od Antuna Mažuranića. Novoizdana.

U Zagrebu : Troškom i tiskom dra. Ljudevita Gaja, 1847.

Na predstranici primjerka iz fonda Gradske knjižnice ex libris Emilija Laszowskog.

Dinka Ranjine, vlastelina dubrovačkoga Piesni razlike : pisane 1550-1563. : na novo preštampane

U Zagrebu : Troškom i tiskom dra. Ljudevita Gaja, 1850.

USPOMENICA

ZA GODINU

Suvremenici

[NASLOVNA](#)

[NARODNA TISKARNICA](#)

[NOVINE I ČASOPISI](#)

[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)

[BISKUPIJA](#) ▼

[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST](#) ▼

[SUVREMENICI](#) ▼

[KAZALIŠTE](#) ▼

Suvremenici

Slava lěpote : uspomenica za godinu 1843. : [domorodkinjam od Gradjanskoga strělačkoga društva na svom balu 23. veljače 1843 obdaržanom posvetjena]

U Zagrebu : tiskom kr. p. nar. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1843.

USPOMENICA

ZA GODINU

Suvremenici

[NASLOVNA](#)

[NARODNA TISKARNICA](#)

[NOVINE I ČASOPISI](#)

[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)

[BISKUPIJA](#) ▾

[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST](#) ▾

[SUVREMENICI](#) ▾

[KAZALIŠTE](#) ▾

Suvrem

MIRKO BOGOVIĆ

ĐURO STJEPAN
DEŽELIĆ

IVAN KUKULJEVIĆ
SAKCINSKI

DRAGUTIN RAKOVAC

DRAGUTIN SELJAN

IVAN TRNSKI

STANKO VRAZ

LJUDEVIT
VUKOTINOVIĆ

Slava lěpote : uspomenica za godinu 1843. : [domorodkinjam od Gra
obdaržanom posvetjena]

U Zagrebu : tiskom kr. p. nar. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 18

a svom balu 23. veljače 1843

Ivan Kukuljević Sakcinski

Kukuljević Sakcinski, Ivan

Juran i Sofija ili Turci kod Siska, junačka igra u trih činih / spisao Ivan Kukuljević Sakcinski

U Zagrebu : Tiskom k. p. ilir. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1839.

10. lipnja 1840. izvedbom Kukuljevićeve "junačke igre" *Juran i Sofija ili Turci kod Siska* u interpretaciji Domorodnoga teatralnog društva započinje svoju djelatnost Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu. Drama je po prvi put tiskana 1839. godine, a praizvedena je 2. listopada 1839. u Sisku.

Predstavom Domorodnog teatralnog društva u Zagrebu 10. lipnja započelo je kontinuirano djelovanje profesionalnog hrvatskog kazališta u Zagrebu.

Djelo je Kukuljević prvotno napisao na njemačkom jeziku, prijevod na hrvatski lektorirao je Vjekoslav Babukić, dok ga je dramaturški uredio Dimitrija Demeter.

Kukuljević Sakcinski, Ivan

Prvostolna crkva zagrebačka. : opisana s gledišta povjestnice, umjetnosti i starinah / od Ivana Kukuljevića

Sakcinskog

PRVOSTOLNA
CRKVA ZAGREBAČKA.

OPISANA S GLEDIŠTA POVJESTNICE, UMJETNOSTI I STARINAH

IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG.

(SA SLJESAMA.)

U ZAGREBU 1856.

Prvostolna crkva zagrebačka.

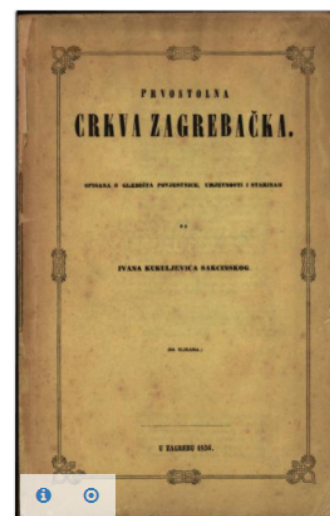
Kamiondarska tiskarna.

Kukuljević Sakcinski, Ivan Prvostolna crkva zagrebačka. : opisana s gledišta povjestnice, umjetnosti i starinah / od Ivana Kukuljevića Sakcinskog U Zagrebu : Tiskom Narodne tiskarne dra. Ljudevita Gaja, 1856.

Prvostolna crkva zagrebačka / od Ivana Kukuljevića Sakcinskog

Autor	Kukuljević Sakcinski, Ivan (29.5.1816.–1.8.1889.) ▼
Izdanje	Elektroničko izd. izvornika objavljenog 1856.
Nakladnik	Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2017
Nakladnički niz	Ilirci ▼ • Digitalizirana zagrebačka baština ▼
Vrsta datoteke	Korisnička kopija; razlučljivost 400 dpi u formatu JPG (125 MB)
Klasifikacijska oznaka	930.85(497.5-2)(0.034) • 726 (0.034)
Reprodukcija publikacije	Prvostolna crkva zagrebačka / od Ivana Kukuljevića Sakcinskog. U Zagrebu, 1856. [Knjiga]
Standardni broj	ISBN 978-953-337-091-0
ZaKi ident	11020729

Baza Digitalne zbirke
 <https://digitalnezbirke.kgz.hr/?object=info&id=19104>

IVAN KUKULJEVIĆ

SLOVNIK

MDCCCLVIII

SLOVNIK

UMJETNIKAH JUGOSLAVENSKIH

OD

IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOGA.

U ZAGREBU.

1858.

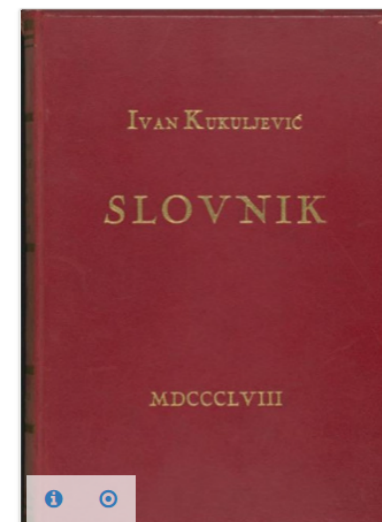
TISKOM NARODNE TISKARNE Dra. LJUDEVITA GAJA

Kukuljević Sakcinski, Ivan Slovník umjetnikah jugoslavenskih / od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga U Zagrebu : Tiskom Narodne tiskarne dra. Ljudevita Gaja, 1858-1860.

Slovník umjetnikah jugoslavenskih / od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga ⓘ

Autor	Kukuljević Sakcinski, Ivan (29.5.1816.–1.8.1889.) ▼
Izdanje	Elektroničko izd. izvornika objavljenog 1858.-1860.
Nakladnik	Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2018
Nakladnički niz	Ilirci ▼ • Digitalizirana zagrebačka baština ▼
Kratki sadržaj	Prvi nacionalni biografski leksikon umjetnika na južnoslavenskom prostoru. Premda je ovo djelo u pet svezaka ostalo nedovršeno (obuhvatio je umjetnike od slova A do S), ipak se može smatrati da je Kukuljević njime utemeljio hrvatsku povijest umjetnosti kao znanstvenu disciplinu. Abecednim redoslijedom popisao je različite umjetnike, uglavnom likovne - graditelje, kipare, slikare, crtače, grafičare, rezbare, ali i lijevače crkvenih zvona („zvonoljevare“), pa i knjigotiskare. Predgovor „Slovníku“ svojevrsni je programatski tekst u kojem Kukuljević ukazuje na potrebu popisivanja slavenskih umjetnika, proučavanja njihovih životopisa i umjetničkoga rada, ali izlaže i probleme s kojima se susreo pristupivši ovom opsežnom i ambicioznom projektu, a to je prije svega nedostatak literaure i izvora. Opisuje kako je u svrhu svojega istraživanja prikupio knjige za vlastitu knjižnicu, pročitavanje izvora u stranim knjižnicama i po arhivima te naglašava važnost bilježenja referenci i izrade bibliografije koja treba pratiti ozbiljno djelo. Litografske portrete pojedinih umjetnika izradio je Anastas Jovanović (1817.-1899.), srpski litograf i fotograf. Među čitavim mnoštvom danas uglavnom nepoznatih umjetnika, Kukuljević je ipak više pozornosti i prostora posvetio Andriji Meduliću i sitnoslikaru Juliju Kloviću.
Klasifikacijska oznaka	7(03)
Jezik	hrvatski ▼
Reprodukcija publikacije	Slovník umjetnikah jugoslavenskih / od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga. U Zagrebu : Tiskom Narodne tiskarne dra. Ljudevita Gaja, 1858-1860. 1 sv. (432 str., [8] listova s litografijama) : ilustr. ; 24 cm [Knjiga]
Standardni broj	ISBN 978-953-337-101-6
ZaKi ident	11021552
Baza	Digitalne zbirke
	https://digitalnezbirke.kgz.hr/?object=info&id=19773

PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾

SUVREMENICI ▾

KAZALIŠTE ▾

IVAN GUNDULIĆ

STARI ILIRSKI PJEŠNICI

Dragutin Seljan

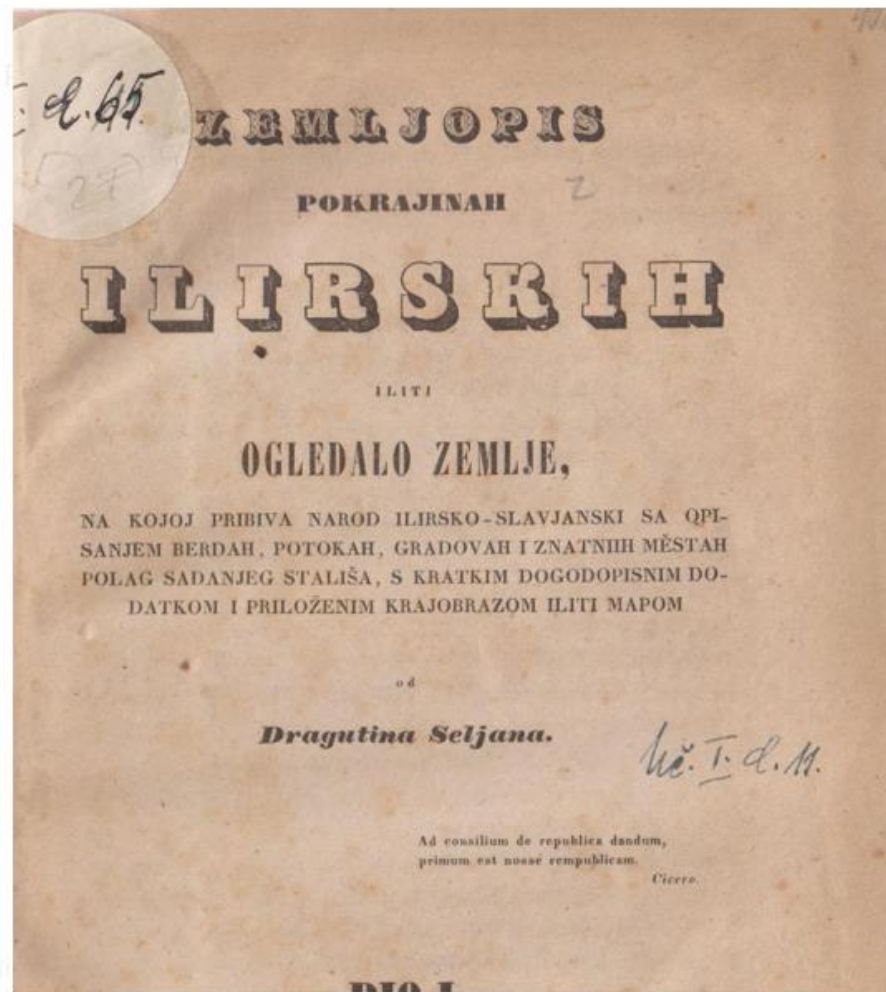
Seljan, Dragutin

Zemljopis pokrajina ilirskih iliti Ogledalo zemlje, na kojoj pribiva narod ilirsko-slavjanski sa opisanjem berdah, potokah, gradovah i znatnih mestah polag sadanjeg stališa, s kratkim dogodopisnim dodatkom i priloženim krajobrazom iliti mapom

U Zagrebu : Tiskom k. p. ilir. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1843-____. __sv.

Prefekt zagrebačkoga plemićkoga konvikta, hrvatski geograf i kartograf Dragutin Seljan, protjeran je 1837. godine zbog pristajanja uz ilirski pokret. Živio je u Beču i bavio se geografskim i kartografskim radom. Zemljopis pokrajina ilirskih (1843.) jedno je od njegovih kapitalnih objavljenih djela. Ovu knjigu cenzura je zabranila i zaplijenila, pa su do danas očuvani rijetki primjerci.

Uz knjigu, Dragutin Seljan je 1842. godine otisnuo i samostalni Književni oglas, u kojem opisuje motive za pisanje djela kao i njegov sadržaj, te navodi imena postojećih pretplatnika.

Seljan, Dragutin Zemljopis pokrajina ilirskih iliti Ogledalo zemlje, na kojoj pribiva narod ilirsko-slavjanski sa opisanjem berdah, potokah, gradovah i znatnih mestah polag sadanjeg stališa, s kratkim dogodopisnim dodatkom i priloženim krajobrazom iliti mapom U Zagrebu : Tiskom k. p. ilir. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1843-____. __sv.

Kazalište

[NASLOVNA](#)[NARODNA TISKARNICA](#)[NOVINE I ČASOPISI](#)[KNJIŽEVNI ALMANASI](#)[BISKUPIJA ▾](#)[PRETPREPORODNA KNJIŽEVNOST ▾](#)[SUVREMENICI ▾](#)[KAZALIŠTE ▾](#)

Kazalište

[IGROKAZI](#)[LIBRETA](#)

U preporodnom razdoblju mogu se pronaći i početci novije prijevodne književnosti na hrvatski jezik. Prijevodi beletrističkih djela objavljivani su u Danici, ali i za potrebe hrvatskog kazališta, putem kojeg se je djelotvorno mogao širiti hrvatski jezik među intelektualcima i novim slojem obrazovanog građanstva.

Već 1841.-1842. godine objavio je Izbor igrokazah ilirskoga kazališta koji je, kao što govori i sam naslov cjeline, izvorno nastao zbog potreba kazališnih predstava na hrvatskom jeziku u zagrebačkom kazalištu. Radi se o prijevodima kazališnih komada danas manje poznatih autora, s iznimkom Victora Hugoa i tada pomodnog njemačkog dramatičara Augusta von Kotzebue-a (1761-1819).

Osim beletrističkih djela na hrvatskom jeziku, kako živućih pisaca, tako i starijih djela dubrovačke književnosti, Gaj je objavljivao i prijevode strane beletristike na hrvatski jezik. Libreta u prijevodu na hrvatski jezik, kao i dramska književnost, odigrala su pritom važnu ulogu.

Igrokazi

Freudenreich, Josip

Magjari u Hrvatskoj : izvorna slika iz života u dva čina s pjevanjem / sastavio Josip Freudenreich ; glasbu složio Vilim Müller
U Zagrebu : Narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja, 1861.

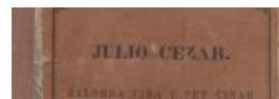

Buturica igrokazah ilirskoga kazališta : iz niemačkoga prevedenieh / [od A. Kocebua] : [preveo Dragutin Galac]
U Zagrebu : Tiskom k. p. ilir. narod. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja, 1843.

Izbor igrokazah ilirskoga kazališta

U Zagrebu : Troškom i tiskom k.p. ilir. nar. tiskarne dra. Ljudevita Gaja, 1841.

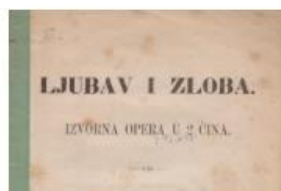
Libreta

Demeter, Dimitrija

Porin / reči od Dra. Demetra ; od Lisinskog

U Zagrebu : Narodna tiskara dra Ljudevita Gaja, [1873?]

Demeter, Dimitrija

Ljubav i zloba : izvorna opera u 2 čina / u muziku stavio Vatroslav Lisinski ; rieči od dra. Demetra

U Zagrebu : tisak Narodne tiskarne dra. Lj. Gaja, 1872.

Marković, Franjo

Mislav : izvorna narodna opera u tri čina / tekst po narodnoj priči sastavio Franjo Marković ; glasba od Ivana pl. Zajca

Zagreb : tisak Narodne tiskarne dra. Lj. Gaja, 1870.

HVALA NA POZORNOSTI!

Dubravka Petek

dubravka.petek@kgz.hr

Marija Pipp

marija.pipp@kgz.hr
